

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય

વિરુદ્ધ

સૈયદ ઉમરે સૈયદ અબ્બાસ અને અન્ય

(૨૦૧૨ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૩૪૫-૩૪૬)

ફેબ્રુઆરી ૧૨, ૨૦૧૬

[પિનાકી ચંદ્ર ઘોસ અને આર. કે. અગ્રવાલ, ન્યાયમૂર્તીઓ]

ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦:એસએસ.૩૦૨ અને ૩૦૭ આર/ડબલ્યુ.૧૨૦-બી-મર્ડર-પીડબ્લ્યુ-૬ સાથે પંડાલમાં બેઠેલો પીડિત-મૃતક-આરોપી વ્યક્તિઓ ત્યાં આવ્યા અને પીડિત પર ગોળીઓ ચલાવી, તેના માથા, છાતી અને તેના શરીરના વિવિધ ભાગોમાં પોઈન્ટ બ્લેન્ક રેન્જ પર ગોળીઓ ચલાવી-જ્યારે પીડબ્લ્યુ-૬એ ભાગવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે તેને પણ એક ગોળી વાગી હતી-પીડિતાને હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યો હતો જ્યાં તેને મૃત જાહેર

કરવામાં આવ્યો હતો-ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો કે તે ટી. આઈ. પી. અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ દ્વારા નિર્ણાયક રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હતો કે એ-૧ અને એ-૧૨ એ મૃતક પર ગોળીબાર કર્યો હતો અને બેલિસ્ટિક રિપોર્ટ સાથે હથિયારની પુનઃપ્રાપ્તિએ ફરિયાદી પક્ષને વધુ મજબૂત બનાવ્યો હતો. અદાલતે શંકાનો લાભ આપતી દોષિતતાને રદ કરી-અપીલ પર, ચુકાદો આપ્યો:સાક્ષીઓના પુરાવા વિશ્વસનીય ન હતા-સાક્ષીઓની જુબાનીને વિવિધ નબળાઈઓ અને વિરોધાભાસનો સામનો કરવો પડ્યો હતો અને ટી. આઈ. પી. યોગ્ય રીતે હાથ ધરવામાં આવી ન હતી અને વિલંબ થયો હતો-ઉચ્ચ અદાલતે આરોપીઓને શંકાનો લાભ યોગ્ય રીતે આપ્યો હતો કારણ કે તેમની ઓળખ ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવી ન હતી.

અરજીઓ ફગાવી દેતા કોર્ટે

ઠૈરવ્યુ૧. ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષી સહિત પાંચ સાક્ષીઓ હતા.પીડબ્લ્યુએલએ કથિત રીતે બે વ્યક્તિઓની ઓળખ કરી હતી, જેમણે મૃતક અને ઘાયલ પીડબ્લ્યુ ૬ પર એ-૧ અને એ -૧૨ એ ગોળી ચલાવી હતી, પરંતુ તેના પુરાવાને થોડી નબળાઈઓનો સામનો કરવો પડ્યો હતો.તેણે જણાવ્યું હતું કે તેણે પહેલા કેટલીક ગોળીઓનો અવાજ સાંભળ્યો હતો અને પછી ફટાકડા ફોડવા જેવો થોડો અવાજ સાંભળ્યો હતો અને જ્યારે આરોપી નજીકના પોલીસ ચોકી તરફ દોડી

રહ્યો હતો ત્યારે તેણે પીડબ્લ્યુ ૬ પર ગોળીબાર કરતા જોયો હતો.મુખ્ય અસંગતતા ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડ (ટી. આઈ. પી.) સંબંધિત તેમની જુબાનીના સંદર્ભમાં હતી.તેમણે જણાવ્યું હતું કે ૩૦.૮.૧૯૯૫ પર યોજાયેલી ટી. આઈ. પી. માં તેમણે હરોળમાં ઊભેલા ૧૦-૧૨ વ્યક્તિઓમાંથી ચાર વ્યક્તિઓની ઓળખ કરી હતી.ફરિયાદી પક્ષ અનુસાર, **TIP** નું સંચાલન **PW** ૨૧ (વિશેષ કાર્યકારી અધિકારી) દ્વારા ૩૦.૮.૧૯૯૫ પર કરવામાં આવ્યું હતું.જો એવું માનવામાં આવે કે તારીખ ભૂલથી ખોટી જણાવવામાં આવી હતી, તો પણ હકીકત એ રહી કે પીડબ્લ્યુ ૨૧ એ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તેણે તે દિવસે ૨ ટીઆઈપી હાથ ધર્યા હતા.પ્રથમ પેરેડમાં, તેમણે એ-૧ અને વધુ એક આરોપીને મૂક્યો, જે પછીથી મૃત્યુ પામ્યો અને બીજામાં, તેમણે ઓળખ માટે એ૩ અને એ૪ મૂક્યાં.કોઈ પણ સમયે, સમગ્ર જૂથમાંથી ઓળખ કરવા માટે પીડબ્લ્યુએલની ઓળખ માટે ૪ આરોપીઓને એકસાથે મૂકવામાં આવ્યા ન હતા.આ વિરોધાભાસ દર્શાવે છે કે તે સ્પષ્ટ નથી કે તેણે આરોપીની યોગ્ય ઓળખ કરી હતી કે નહીં.ઉપરાંત, તેમણે જણાવ્યું હતું કે લગભગ એક વર્ષ પછી યોજાયેલી અન્ય એક પેરેડમાં તેમણે **A** ૧૨ની ઓળખ કરી હતી.તે પેરેડનું સંચાલન પીડબ્લ્યુ ૧૮ (અન્ય વિશેષ કાર્યકારી અધિકારી) દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.**A** ૧૨ની સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૬ના પ્રથમ સપ્તાહ સુધીમાં ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને આ રીતે **TIP** તા. ૪.૧૦.૧૯૯૬ પર હાથ ધરવામાં આવી હતી, પરંતુ **PW** ૧ માટે તેનો ચહેરો યાદ રાખવા માટે તે ખૂબ મોટું અંતર હતું.ઉપરાંત,

પીડબ્લ્યુએ જણાવ્યું હતું કે તેણે મૃતકને તેના કપાળ પર ગોળી વાગતી જોઈ હતી પરંતુ પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ અનુસાર મૃતકના કપાળ પર કોઈ ઈજા નહોતી કારણ કે તેના પર પાછળથી હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો.આ પીડબ્લ્યુની જુબાનીને વધુ સંવેદનશીલ બનાવે છે.

૩. પીડબ્લ્યુ ૪ અન્ય નજરે જોનાર સાક્ષીનો પુરાવો, જે મૃતકનો પુત્ર હતો અને ઘટના સમયે તેની કરિયાણાની દુકાનમાં બેઠો હતો.પીડબ્લ્યુ ૪એ પણ કેટલાક ફટાકડા ફોડવાનો અવાજ સાંભળ્યો અને પછી તે પંડાલમાં શું થઈ રહ્યું છે તે જાણી શક્યો અને તેણે પીડબ્લ્યુ ૨૧ દ્વારા ૩૦.૯.૧૯૯૫ પર અને પીડબ્લ્યુ ૧૮ દ્વારા ૪.૧૦.૧૯૯૬ પર આયોજિત પેરેડમાં પી.ડબ્લ્યુ. ૨૧ દ્વારા આયોજિત પેરેડમાં અલને ઓળખી લીધો.પીડબ્લ્યુ ૫ એ પ્રથમ માહિતી આપનાર છે જેણે જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તે પાંડાને અડીને આવેલી તેની ઇમારતની પ્રથમ માળની ગેલેરીમાં ઊભો હતો ત્યારે તેણે આ ઘટના જોઈ હતી!.તેમણે એ પણ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તેમણે અનુક્રમે પીડબ્લ્યુ ૨૧ અને પીડબ્લ્યુ ૧૮ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી ટીઆઈપીમાં અલ અને એ ૧૨ની ઓળખ કરી હતી.પરંતુ તે સ્પષ્ટ નથી કે તે આ ઘટનાને પહેલા માળેથી જોઈ શક્યો હોત કારણ કે પંડાલની સ્થાપના પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી અને પંડાલ પર તિરપાલ મૂકવાનું કામ કરવામાં આવ્યું હતું અને માત્ર ફિલની સજાવટ ચાલી રહી હતી.પીડબ્લ્યુ ૫ એ અદાલત સમક્ષ જુબાની આપી હતી કે તેને ઘટનાની તારીખે તેણે જોયેલા બંને શંકાસ્પદોની શારીરિક હાજરી યાદ

નથી.જ્યારે દરેક વ્યક્તિ ગોળીબારને કારણે આશ્રય માટે દોડી રહ્યો હતો ત્યારે **PW** પાસે આ ઘટનાને ખળભળાટની સ્થિતિમાં જોઈ હશે કે કેમ તે અંગે શંકા છે.ગોળી વાગવાથી ઘાયલ થયેલા પી. ડબલ્યુ. ૬ સાક્ષીએ જુબાની આપી હતી કે તે કોઈ પણ આરોપીને જોઈ શકતો નથી અને જ્યારે તે મૃતક સાથે વાત કરી રહ્યો હતો, ત્યારે તેને ગોળી વાગી હતી અને તે બેભાન થઈ ગયો હતો.જ્યારે તે ઘાયલ થયો ત્યારે તે પોલીસ ચોકી પાસે દોડી રહ્યો હતો તે હકીકત વિશે તેણે કશું કહ્યું નહીં.તે હદ સુધી તેની જુબાની ફરિયાદી પક્ષના કેસને સમર્થન આપતી ન હતી કારણ કે ફરિયાદી પક્ષના અન્ય સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે તેઓએ આરોપીને ઈજાના કારણે નીચે પડતા જોયો હતો જ્યારે તે પોલીસ ચોકી તરફ દોડી રહ્યો હતો.

૪. ફરિયાદી પક્ષે પી. ડબલ્યુ. ૭ની સાક્ષી તરીકેની જુબાની રજૂ કરી હતી, પરંતુ પી. ડબલ્યુ. ૭એ ટી. આઈ. પી. માં કોઈ પણ આરોપી/ ની ઓળખ કરી નહોતી, જે મૂળ પુરાવા પરથી તારણ કાઢી શકાય છે. હાલના કેસમાં ગોળીબારની ઘટના એવા સંજોગોમાં બની હતી કે જેમાં સાક્ષીઓને આરોપીઓને સ્પષ્ટ રીતે જોવા માટે પૂરતો સમય ઉપલબ્ધ ન હતો.આવી સ્થિતિમાં, તે વધુ મહત્વનું હતું કે ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડ કોઈપણ વિલંબ વિના હાથ ધરવામાં આવે.પ્રથમ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડ **PW** ૨૧ દ્વારા ઘટનાના લગભગ દોઢ મહિના પછી યોજવામાં આવી હતી.બીજી ટેસ્ટ ઓળખ પેરેડ

PW ૧૮ દ્વારા આ ઘટનાના એક વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી હાથ ધરવામાં આવી હતી. જો એ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે કે એક વર્ષ પછી એ ૧૨ની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ એક મહિનાની અંદર પરીક્ષણ ઓળખ પેરેડ યોજવામાં આવી હતી, તો પણ તે ખૂબ જ શંકાસ્પદ છે કે સાક્ષીઓ આટલા લાંબા સમયગાળા પછી આરોપીઓના ચહેરાને યાદ રાખી શક્યા હોત કે કેમ. આ ઘટના દિવસના પ્રકાશમાં બની હોવા છતાં, સાક્ષીઓ જે સમય માટે આરોપીઓને જોઈ શકતા હતા તે તેમના માટે આરોપીની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓનું નિરીક્ષણ કરવા માટે પૂરતો ન હતો, ખાસ કરીને કારણ કે ગોળીબાર પછી હોબાળો થયો હતો અને દરેક વ્યક્તિ ગોળીબારથી પોતાને સુરક્ષિત કરવા માટે દોડી રહ્યો હતો. તેથી, ઉચ્ચ અદાલત આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપવામાં સાચી છે કારણ કે તેમની ઓળખ ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવી ન હતી.

સિદ્ધાંતી રામ રેડ્ડી વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય (૨૦૧૦)

૭ એસસીસી ૬૯૭:૨૦૧૦ (૮) એસસીઆર ૧૧૧૯-નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

કેસ કાયદો સંદર્ભ

૨૦૧૦ (૮) એસ. સી. આર. ૧૧૧૯ નો સંદર્ભ પેરા ૧૬ માં આપવામાં આવ્યો છે.

ક્રિમિનલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:ક્રિમિનલ અપીલ નંબર્સ ૩૪૫/૨૦૧૨ અને ૩૪૬/૨૦૧૨.

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૧૩૩/૨૦૦૩ અને ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૧૫૬/૨૦૦૩ માં બોમ્બે ખાતેની હાઈકોર્ટના ૧૫/૦૮/૨૦૦૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા વતી કુણાલ એ. ચિમા, અધિક સરકારી વકીલ, નિશાંત રમાકાંતરાવ કટનેશ્વરકર.

પ્રતિવાદીઓ તરફે મુશ્તાક અહમદ.

કોર્ટનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

પિનાકી ચંદ્ર ઘોસ, ન્યાય.૧. આ અપીલ, વિશેષ રજા દ્વારા, બોમ્બે હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેયર દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૧૩૩/૨૦૦૩ અને ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૧૫૬/૨૦૦૩ માં પસાર કરાયેલા ૧૫/૦૮/૨૦૦૮ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં ઉચ્ચ અદાલતે અહીં

પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી ફોજદારી અપીલને મંજૂરી આપી હતી અને તેમને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.

૨. આ અપીલોનો નિકાલ કરવા માટે જરૂરી સંક્ષિપ્ત તથ્યો એ છે કે ૧૨/૦૮/૧૯૯૫ પર, લગભગ ૩ વાગ્યે:૦૦ પી. એમ., રાજેન્દ્ર રાજારામ ગુપ્તા (મૃત), જે એક ચોક્કસ રાજકીય પક્ષ સાથે સંકળાયેલા સામાજિક કાર્યકર્તા હતા અને મુંબઈના માહિમ વિસ્તારમાં તેમની દુકાન હતી, તેઓ ગણેશ ઉત્સવના પંડાલમાં બેઠા હતા અને રાજારામ સરફરે (ફરિયાદી સાક્ષી ૬-ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી) સાથે વાત કરવામાં વ્યસ્ત હતા, જેઓ ગણેશ ઉત્સવના પંડાલની સજાવટના ઠેકેદાર હતા. ફરિયાદી પક્ષની વાર્તા અનુસાર, જ્યારે રાજેન્દ્ર રાજારામ ગુપ્તા અને ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ પંડાલમાં ખુરશીઓ પર બેસીને એકબીજા સાથે વાત કરી રહ્યા હતા, ત્યારે બે અજાણ્યા લોકો કપડ બજાર રોડથી પંડાલમાં પ્રવેશ્યા, રાજેન્દ્ર રાજારામ ગુપ્તા પર ગોળીબાર કર્યો અને તેના માથા, છાતી અને શરીરના વિવિધ ભાગોમાં ઘણી ગોળીઓ ચલાવી. કથિત રીતે, બે હુમલાખોરોને અન્ય ત્રણ વ્યક્તિઓ દ્વારા એસ્કોર્ટ કરવામાં આવ્યા હતા. ગોળીબારના અવાજથી પંડાલમાં હોબાળો મચી ગયો હતો અને જ્યારે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬એ ભાગવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, ત્યારે તેને પણ એક ગોળી વાગી હતી અને તે નીચે પડી ગયો હતો. હુમલાખોરો નાસી છૂટવામાં સફળ રહ્યા હતા. મૃતક રાજેન્દ્ર રાજારામ ગુપ્તાને તાત્કાલિક હિંદુજા હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં

તેમને મૃત જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.૪ વાગ્યે તરત જ એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી:૧૫ એક પ્રત્યક્ષદર્શી રાજેશ તાનાજી અકરે (ફરિયાદી સાક્ષી ૫) દ્વારા આ ઘટના તેમના રહેણાંક મકાનની પ્રથમ માળની ગેલેરીમાંથી જોઈ હતી, જે ઉપરોક્ત પંડાલને અડીને આવેલી હતી.

૩. તપાસ પછી, ૧૩ આરોપી વ્યક્તિઓ (આરોપી નંબર ૧ થી ૧૩) સામે ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ત્યારબાદ "આઈ. પી. સી". તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૨, ૩૦૭, ૧૨૦બી અને શસ્ત્ર અધિનિયમ, ૧૯૫૯ની કલમ ૨૫, ૨૭ અને ૨૯ હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા.આરોપી નંબર ૨,૫,૬,૮,૧૦ અને ૧૩ કાં તો મૃત્યુ પામ્યા હતા અથવાઈન્સાફી કાર્યવાહી દરમિયાન ફરાર હતા.આથી, બાકીના આરોપીઓ એટલે કે આરોપી નંબર ૧,૩,૪,૭,૯,૧૧ અને ૧૨ સામે ઈન્સાફી કાર્યવાહી આગળ વધી હતી.

૪. ટ્રાયલ કોર્ટે તેના ચુકાદા અને તારીખ ૨૩/૦૭/૨૦૦૩ ના આદેશ દ્વારા આરોપી નંબર ૧,૩,૪,૯ અને ૧૨ ને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૨૦-બી સાથે વાંચી શકાય તેવા ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા. આરોપી નંબર ૧,૩,૪ અને

૧૨ ને પણ શસ્ત્ર અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે આરોપી નંબર ૯ ને પણ શસ્ત્ર અધિનિયમની કલમ ૨૫ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. મૂળ આરોપી નંબર ૭ અને ૧૧ને તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ઉચ્ચ અદાલતે વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને પલટી મારીને તમામ આરોપીઓને તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા હતા.

૫. મહારાષ્ટ્ર રાજ્યએ આરોપી નંબર ૧,૩,૪,૯ અને ૧૨ને નિર્દોષ જાહેર કરવાના નિર્ણય સામે આ અપીલ દાખલ કરી છે. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિજ્ઞાન વધારાના સરકારી વકીલે અન્ય બાબતોની સાથે પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો સારી રીતે તર્કબદ્ધ અને સારી રીતે માનવામાં આવે છે. પ્રતિવાદીઓના વિજ્ઞાન વકીલે હાઈકોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખીને અપીલકર્તાની રજૂઆતોને નકારી કાઢી છે અને ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે તે આ કેસમાં વધુ ઊંડાણમાં ગયો છે કે ફરિયાદી પક્ષ આરોપી સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોને સાબિત કરી શકતા નથી.

૬. ટ્રાયલ કોર્ટે પાંચ સાક્ષીઓ-હેમંત પરશુરામ અકરે (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧), ગણેશ (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૪), રાજેશ તાનાજી અકરે (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૫), રાજારામ સરફરે (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬) અને કિશોર માણિકલાલ

દમાનિયા (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૭) ની જુબાનીના આધારે આરોપી પ્રતિવાદીઓને દોષી ઠેરવ્યા હતા, જેમાંથી ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ ઘાયલ સાક્ષી હતા.દ્રાયલ કોર્ટે તેમની જુબાનીઓને એકબીજાની પુષ્ટિ કરતી હોવાનું અને ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ અને ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧, વિશેષ કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટની જુબાની સાથે સુસંગત હોવાનું જણાવ્યું, જેમણે આરોપીઓની પરીક્ષણ ઓળખ પરેડનું સંચાલન કર્યું હતું.દ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ અને નજરે જોનાર સાક્ષીઓ દ્વારા તે નિર્ણાયક રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું કે એ૧ અને એ૧૨ એ મૃતક પર ગોળીબાર કર્યો હતો.બેલિસ્ટિક અહેવાલ સાથે હથિયારની પુનઃપ્રાપ્તિ નિષ્કર્ષને વધુ મજબૂત બનાવે છે.દ્રાયલ કોર્ટે જાણવા મળ્યું કે ફરિયાદી પક્ષે તેનો કેસ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કર્યો છે અને તેથી આરોપીઓને દોષિત ઠેરવ્યા બાદ આરોપમાં સજા કરવામાં આવી હતી.

૭. જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત પુરાવાઓમાં ગંભીર ખામી તરફ ધ્યાન દોર્યું હતું અને તેથી દોષિત ઠેરવવાના આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતનો મત છે કે દ્રાયલ કોર્ટે આરોપીના દોષ પર પહોંચવામાં ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ પર બિનજરૂરી નિર્ભરતા મૂકી હતી, જ્યારે આરોપીએ ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષીની જુબાનીના

સાક્ષીઓના નિવેદનોની અસાતત્યતા સાથે મોટી વિસંગતતા અને ખામીઓ જોવા મળી હતી.

૮. અમે દસ્તાવેજ અને મૌખિક પુરાવાઓનો રેકૉર્ડ પર અભ્યાસ કર્યો છે અને અપીલકર્તા રાજ્ય તેમજ પ્રતિવાદીઓ બંનેની રજૂઆતોમાંથી પસાર થયા છીએ. હવે આપણે અદાલતમાં આપણી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોના પ્રકાશમાં દરેક દલીલની તપાસ કરીશું. અમારા વિચારમાં, આ કેસમાં મુખ્ય મુદ્દો એ છે કે શું સાક્ષીઓની જુલાનીની મદદથી આરોપીની ઓળખ યોગ્ય રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી અને શું પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ યોગ્ય રીતે હાથ ધરવામાં આવી હતી. અન્ય તમામ પુરાવા ગૌણ છે અને આરોપીને ગુના સાથે જોડી શકાય તો જ તેની તપાસ કરવાની જરૂર છે. તે નક્કી કરવા માટે આપણે સાક્ષીઓના નિવેદનોનું વિશ્લેષણ કરીશું.

૯. ધાયલ નજરે જોનાર સાક્ષી સહિત પાંચ સાક્ષીઓ છે. અમે તેમના નિવેદનોને એક પછી એક જોઈશું. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ એ કથિત રીતે બે વ્યક્તિઓની ઓળખ કરી, જેમણે મૃતક અને ધાયલ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ પર ગોળી ચલાવી હતી, એ ૧ અને એ ૧૨ તરીકે, પરંતુ તેના પુરાવામાં થોડી નબળાઈઓ છે. તેણે જણાવ્યું હતું કે તેણે પહેલા કેટલીક ગોળીઓનો અવાજ સાંભળ્યો હતો અને પછી ફટાકડા ફોડવા જેવો થોડો અવાજ સાંભળ્યો હતો અને જ્યારે આરોપી

નજીકના પોલીસ ચોકી તરફ દોડી રહ્યો હતો ત્યારે તેણે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ પર ગોળીબાર કરતા જોયો હતો.મુખ્ય અસંગતતા ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડ સંબંધિત તેમની જુબાનીના સંદર્ભમાં છે.તેમણે જણાવ્યું હતું કે આર્થર રોડ જેલમાં ૩૦/૦૮/૧૯૯૫ પર યોજાયેલી ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડમાં તેમણે હરોળમાં ઊભેલા ૧૦-૧૨ વ્યક્તિઓમાંથી ચાર વ્યક્તિઓની ઓળખ કરી હતી.ફરિયાદી પક્ષના જણાવ્યા અનુસાર, ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ (વિશેષ કાર્યકારી અધિકારી) દ્વારા ૩૦/૦૮/૧૯૯૫ પર હાથ ધરવામાં આવી હતી.જો એવું માનવામાં આવે કે તારીખ ભૂલથી ખોટી હોવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું, તો પણ હકીકત એ છે કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ એ તે દિવસે ૨ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડનું સંચાલન કર્યું હતું.પ્રથમ પેરેડમાં, તેમણે એ૧ અને વધુ એક આરોપીને મૂક્યો હતો, જે પાછળથી મૃત્યુ પામ્યો હતો અને બીજામાં, તેમણે ઓળખ માટે એ૩ અને એ૪ મૂક્યાં હતાં.કોઈ પણ સમયે, સમગ્ર જૂથમાંથી ઓળખ કરવા માટે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ ની ઓળખ માટે ૪ આરોપીઓને એકસાથે મૂકવામાં આવ્યા ન હતા.આ વિરોધાભાસ દર્શાવે છે કે તે સ્પષ્ટ નથી કે તેણે આરોપીની યોગ્ય ઓળખ કરી હતી કે નહીં.ઉપરાંત, તેમણે જણાવ્યું હતું કે લગભગ એક વર્ષ પછી યોજાયેલી અન્ય એક પેરેડમાં તેમણે A ૧૨ની ઓળખ કરી હતી.તે પેરેડ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ (અન્ય વિશેષ કાર્યકારી અધિકારી) દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી હતી.અમે વાકેફ છીએ કે A ૧૨ની સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૬ના પ્રથમ સપ્તાહ સુધીમાં ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને

આ રીતે ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ ૦૪/૧૦/૧૯૯૬ પર હાથ ધરવામાં આવી હતી, પરંતુ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ માટે તેનો ચહેરો યાદ રાખવો એ ખૂબ મોટું અંતર છે.

૧૦. ઉપરાંત, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ એ જણાવ્યું હતું કે તેણે મૃતકને તેના કપાળ પર ગોળી વાગતી જોઈ હતી પરંતુ પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ અનુસાર મૃતકના કપાળ પર કોઈ ઈજા નહોતી કારણ કે તેના પર પાછળથી હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો.આ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ ની જુઝાનીને વધુ સંવેદનશીલ બનાવે છે.

૧૧. હવે અમે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૪ અન્ય નજરે જોનાર સાક્ષીના પુરાવાનો અભ્યાસ કરવા આગળ વધીએ છીએ, જે મૃતકનો પુત્ર હતો અને ઘટના સમયે તેની કરિયાણાની દુકાનમાં બેઠો હતો અને એક ભાટિયાને ચૂકવણી કરી રહ્યો હતો જેની ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી ન હતી.ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૪એ પણ કેટલાક ફટાકડા ફોડવાનો અવાજ સાંભળ્યો હતો અને પછી તે જોઈ શકતો હતો કે પંડાલમાં શું થઈ રહ્યું છે અને તેણે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ દ્વારા તા. ૩૦/૦૯/૧૯૯૫ ના રોજ યોજાયેલી પરેડમાં એ-૧ ને અને સાક્ષી ૧૮ દ્વારા તા. ૦૪/૧૦/૧૯૯૬ ના રોજ યોજાયેલી પરેડમાં એ-૧૨ને ઓળખી કાઢ્યા હતા.

૧૨. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૫ એ પ્રથમ માહિતી આપનાર છે જેણે જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તે પંડાલને અડીને આવેલી તેની ઇમારતની પ્રથમ માળની ગેલેરીમાં ઊભો હતો ત્યારે તેણે આ ઘટના જોઈ હતી.તેમણે એ પણ જુબાની આપી હતી કે તેમણે અનુક્રમે પ્રોસીક્યુશન વિટનેસ ૨૧ અને પ્રોસીક્યુશન વિટનેસ ૧૮ દ્વારા આયોજિત ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડમાં A ૧ અને A ૧૨ની ઓળખ કરી હતી.પરંતુ તે સ્પષ્ટ નથી કે તે આ ઘટનાને પહેલા માળેથી જોઈ શક્યો હોત કે કેમ કારણ કે પંડાલની સ્થાપના પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી અને પંડાલ પર તિરપાલ મૂકવાનું કામ કરવામાં આવ્યું હતું અને માત્ર ફિલની સજાવટ ચાલી રહી હતી.એ નોંધવું પણ યોગ્ય છે કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૫ એ અદાલત સમક્ષ જુબાની આપી હતી કે તેને ઘટનાની તારીખે તેણે જોયેલા બંને શંકાસ્પદોની શારીરિક હાજરી યાદ નથી.તે શંકાસ્પદ છે કે જ્યારે દરેક વ્યક્તિ ગોળીબારને કારણે આશ્રય માટે દોડી રહ્યો હતો ત્યારે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૫એ આ ઘટનાને ખળભળાટની સ્થિતિમાં જોઈ હશે કે કેમ.

૧૩. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ ઇજાગ્રસ્ત નજરે જોનાર સાક્ષી છે જેને ગોળીની ઇજાઓ થઈ હતી.તેણે જુબાની આપી કે તે કોઈ પણ આરોપીને જોઈ શકતો નથી અને જ્યારે તે મૃતક સાથે વાત કરી રહ્યો હતો, ત્યારે તેને ગોળી વાગી હતી અને તે બેભાન થઈ ગયો હતો.જ્યારે તે ઘાયલ થયો ત્યારે તે પોલીસ ચોકી પાસે દોડી રહ્યો હતો તે હકીકત વિશે તેણે કશું કહ્યું નહીં.તે હદ સુધી તેની જુબાની ફરિયાદી

પક્ષના કેસને સમર્થન આપતી નથી કારણ કે ફરિયાદી પક્ષના અન્ય સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે તેઓએ આરોપીને ઈજાના કારણે નીચે પડતા જોયો હતો જ્યારે તે પોલીસ ચોકી તરફ દોડી રહ્યો હતો.

૧૪. ફરિયાદી પક્ષે સાક્ષી તરીકે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૭ ની જુબાની રજૂ કરી હતી, પરંતુ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૭ એ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડમાં કોઈ પણ આરોપી/પ્રતિવાદીઓની ઓળખ કરી ન હતી, જે મૂળ પુરાવા પરથી તારણ કાઢી શકાય છે.

૧૫. હથિયારોની પુનઃપ્રાપ્તિ અંગે અમારા દ્વારા વિગતવાર ચર્ચા કરવાની જરૂર નથી કારણ કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે પહેલેથી જ ચર્ચા કરવામાં આવી છે કે તે પ્રતિવાદીઓ સામે વિશ્વાસપાત્ર અને દોષિત નથી.

૧૬. આરોપી/પ્રતિવાદીઓ માટેના વિદ્વાન વકીલે સિદ્ધાંતી રામ રેડ્ડી વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય, [(૨૦૧૦) ૭ એસ. સી. સી. ૬૯૭] માં આ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેમાં તે નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો:

"જ્યારે ભીડવાળી જગ્યાએ ટોળા દ્વારા ઘાયલ/મૃતક પર હુમલો કરવામાં આવે છે અને પ્રત્યક્ષદર્શીઓ પાસે આરોપીઓને જોવા

માટે બહુ ઓછો સમય હોય છે, ત્યારે ઘટના પછી તરત જ યોજાયેલી પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ દ્વારા મૂળ પુરાવાઓને પૂરતા પ્રમાણમાં સમર્થન આપવું જોઈએ અને પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ યોજવામાં કોઈપણ વિલંબને ફરિયાદી પક્ષ માટે જીવલેણ ગણી શકાય.

૧૭. તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે વર્તમાન કેસમાં ગોળીબારની ઘટના એવા સંજોગોમાં બની હતી કે જેમાં નજરે જોનારાઓને આરોપીઓને સ્પષ્ટ રીતે જોવા માટે વધુ સમય ઉપલબ્ધ ન હતો.આવી સ્થિતિમાં, તે વધુ મહત્વનું હતું કે ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ કોઈપણ વિલંબ વિના હાથ ધરવામાં આવે.ઘટનાના લગભગ દોઢ મહિના પછી ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ દ્વારા પ્રથમ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ યોજવામાં આવી હતી.ઘટનાના એક વર્ષથી વધુ સમય પછી ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ દ્વારા બીજી ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.જો એ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે કે એ૧૨ની એક વર્ષ પછી ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ એક મહિનાની અંદર પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ યોજવામાં આવી હતી, તો પણ તે ખૂબ જ શંકાસ્પદ છે કે સાક્ષીઓ આટલા લાંબા સમયગાળા પછી આરોપીઓના ચહેરા યાદ રાખી શક્યા હોત કે કેમ.આ ઘટના દિવસના પ્રકાશમાં બની હોવા છતાં, સાક્ષીઓ જે સમય માટે આરોપીઓને જોઈ શકતા હતા તે તેમના માટે આરોપીની વિશિષ્ટ

લાક્ષણિકતાઓનું નિરીક્ષણ કરવા માટે પૂરતો ન હતો, ખાસ કરીને કારણ કે ગોળીબાર પછી હોબાળો થયો હતો અને દરેક વ્યક્તિ ગોળીબારથી પોતાને સુરક્ષિત કરવા માટે દોડી રહ્યો હતો.

૧૮. ઉપરોક્ત ફકરામાં થયેલી ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારું માનવું છે કે સાક્ષીઓની જુબાનીઓ વિવિધ નબળાઈઓ અને વિરોધાભાસથી પીડાય છે અને ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ યોગ્ય રીતે હાથ ધરવામાં આવી ન હતી અને તેમાં વિલંબ થયો હતો.તેથી, ઉચ્ચ અદાલત આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપવામાં સાચી છે કારણ કે તેમની ઓળખ ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવી ન હતી.

૧૯. આમ, ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, અમને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદામાં દખલ કરવાનો કોઈ આધાર મળતો નથી.તદનુસાર, અરજીઓ રદ કરવામાં આવે છે.

અરજીઓ ફગાવી દેવામાં આવી

દેવિકા ગુજરાલ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.